

Delegati so predlagani sklep sprejeli z enim samim glasom proti.

K 10. točki dnevnega reda:

Pisnih pripomb konference delegacij k tej točki dnevnega reda niso posredovale. Ker ni bilo razprave, je predsednik zbora predlagal, da bi osnutek družbenega dogovora prekvalificiral v predlog dogovora.

Ker so delegati s predlogom soglašali, je predsednik zbora predlagal v sprejem naslednje **sklepe**:

1. Zbor sprejema sklep o uporabi sredstev solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč v občini Nova Gorica.

2. Zbor sprejema poročilo o delu odbora podpisnikov družbenega dogovora o načinu uporabe in upravljanja s sredstvi solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč v SRS za leto 1983.

3. Zbor sprejema osnutek družbenega dogovora o načinu uporabe in upravljanja s sredstvi solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč v SR Sloveniji.

4. Zbor sprejema prekvalifikacijo osnutka DD v predlog družbenega dogovora.

5. Zbor sprejema predlog družbenega dogovora o načinu uporabe in upravljanja s sredstvi solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč v SR Sloveniji.

Delegati so navedene sklepe soglasno sprejeli.

K 11. točki dnevnega reda:

Delegati so soglasno sprejeli naslednja **sklepa**:

1. Razreši se:

— tov. Jožeta Šteha, predsednika komiteja za SLO in DS,

— tov. Nado Svete, namestnico predsednika komiteja za SLO in DS,

— tov. Toneta Krušiča, člana komiteja za SLO in DS.

2. Imenuje se:

— tov. Stanislava Bradeška za predsednika občinskega komiteja za SLO in DS,

— tov. Vukašina Lutovca za namestnika predsednika občinskega komiteja za SLO in DS.

Predsednik zbora združenega dela tov. Andrej Cimerman je predlagal, da se seje ZO SML, ki bo dne 7. junija 1984, udeleži tov. Brane Grobiša, delegat konference delegacij št. 9 — DO Iskra — TOZD TV Pržan. Delegati so predlagano soglasno sprejeli.

Ker ni bilo več razprave, je predsednik zbora zaključil sejo ob 18. uri.

Tajnik zbora
Živa Isajlovič, I. r.

Predsednik zbora
Andrej Cimerman, I. r.

POROČILO o problematiki motenj vedenja med mladino v občini Ljubljana-Šiška

I. UVOD

Na osnovi sprejetega programa dela občinske skupnosti socialnega skrbstva Ljubljana-Šiška za leto 1984 in skupščine občine je zadolžen Center za socialno delo Ljubljana-Šiška, da pripravi poročilo o problematiki vedenjsko motenih otrok in mladoletnih prestopnikov v naši občini in programske usmeritve za nadaljnje preventivno delo za preprečevanje te problematike.

O motnjah vedenja in osebnosti pri otrocih in mladoletnikih govorimo tedaj, ko je zaradi motenosti tako ogrožen njihov razvoj, oziroma v tolikšni meri ogrožajo sebe in svoje okolje, da potrebujejo posebno strokovno obravnavo.

Na centru za socialno delo obravnavamo le del vedenjsko motenih otrok in mladoletnikov, pri katerih se pojavljajo zlasti manifestne — navzven izražene oblike neprilagojenosti kot: izvrševanje kaznivih dejanj in prekrškov, beganje od doma, pohajkovanje, izostajanje od pouka, z dela, opustitev šolanja, zaposlitve, uživanje alkohola, stiki z drogami, moteč nastop, ogrožanje in izrabljanje posameznikov, poškodovanje in uničevanje stvari, nasilniško vedenje itd.

Glede na razlog obravnave razvrščamo vedenjsko moteče otroke in mladoletnike v tri skupine, in sicer:

1. mladoletne storilce kaznivih dejanj,
2. mladoletne storilce prekrškov,
3. otroke in mladoletnike z drugimi oblikami odklonilnega vedenja.

Po starosti pa jih ločimo na:

1. otroke do 14. leta starosti,
2. mlajše mladoletnike od 14—16 let starosti,
3. starejše mladoletnike od 16—18 let starosti.

Glede na starost se tudi različno pristopa k obravnavanju storilcev družbeno negativnih pojavov, izrekanju vzgojno varstvenih ukrepov in kazni.

Poleg motenj vedenja in osebnosti poznamo še več pojavnih oblik odstopanj v telesnem in duševnem razvoju otrok in mladine. Običajno smo do motenj v duševnem in telesnem razvoju otrok in mladoletnikov tolerantni in se nam »smilljo«, zato smo jim tudi v večji meri pripravljeni nuditi pomoč. Do vedenjskih odstopanj pa smo bolj kritični, saj menimo, da je vzrok za družbeno negativne pojave samo gola objestnost, hudobija. Pri tem je potrebno poudariti, da otroci in mladoletniki z motnjami vedenja in osebnosti nimajo »vidnih« okvar, vendar pa so vzroki za nastanek njihovih problemov različni, zato jim brez posebne skrbi in pomoči ožjega in širšega okolja ter ustreznih strokovnjakov ne moremo pomagati.

II. PRIKAZ IN OCENA MOTENJ VEDENJA MED MLADINO

K ogovorimo o odklonskem ali socialno-patološkem vedenju, imamo v mislih tisto vedenje, ki je v izrazitem nasprotju s priznano in varovano kulturno dediščino ter veljavnimi družbenimi normami in vrednotami. Med odklonsko vedenje uvrščamo: kriminaliteto, t. j. kazniva dejanja in prekrške, huliganstvo (nasilje brez razumnega motiva: izzivanje občanov in napad nanje, vandalizem oziroma nemotivirano poškodovanje ali uničevanje javnih naprav in premoženja), potepuštvu, beračenje, delomrzništvo, hazardiranje, alkoholizem, narkomanije, samomorilne poskuse in samomore, spolni razvrat, hipizem, politični ultraradikalizem itd.

Osnovna značilnost mladoletniške kriminalitete pri nas je, da je večina deliktov iz področja t. i. premoženjske kriminalitete. Mladoletniki najpogosteje izvršujejo kazniva dejanja zoper zasebno in družbeno premoženje. Večinoma gre za tatvine koles, motorjev in delov motorjev ter za male tatvine različnih predmetov po trgovinah. Pogoste so tudi vlomne tatvine v avtomobile z namenom prisvojitve kakega tehničnega predmeta, vdori v kioske (cigarete, žetoni) in pa vlomni v kletne shrambe (smuč, orodje) ipd. V zadnjem času so v »modi« tatvine bencina iz parkiranih avtomobilov, zabojev in steklenic. Gre predvsem za manj nevarno kriminaliteto z relativno manjšo gmotno škodo.

Problem našega mladoletnega prestopništva se kaže predvsem v povratništvu, v delinkventnih združbah in povezovanju kriminalitete z drugimi oblikami odklonskega vedenja.

Med obravnavami mladoletnikov imamo določeno število hujše motenih mladoletnikov, ki kazniva dejanja ponavljajo. Mladoletniki približno polovico kaznivih dejanj storijo v skupini. V skupini pa slabi občutek odgovornosti, slabijo moralne zavore, istočasno pa se večja aktivnost posameznika, ker je sprejet in najde v skupini dovolj možnosti za svoje uveljavljanje. Tako mladoletniki v skupinah naredijo veliko kaznivih dejanj in je družbena nevarnost mladoletnega prestopništva v skupinah večja. Mladoletno prestopništvo je običajno tesno povezano tudi z drugimi oblikami odklonskega vedenja: s prekrškarstvom, beganjem, izostajanjem od pouka, dela, delomrzništvom, alkoholizmom itd. Ob taki medsebojni prepletitvi odklonskega vedenja se njihova nevarnost še stopnjuje.

Prekrški mladoletnikov se večinoma nanašajo na kršitev zakona o temeljih varnosti cestnega prometa. Najbolj pogostni prekrški so: vožnja z motornim vozilom brez izpita oziroma z neregistriranim vozilom. Preostali prekrški pa so storjeni zoper javni red in mir, često v opitem stanju.

Alkohol je med našo mladino dokaj razširjen. Na eni strani se pitje alkohola — tako kot pri odraslih — pojavlja kot obredno dejanje, ki spremlja srečne in nesrečne dogodke v življenju. Popiti čim večjo količino alkohola je često vrednostni kriterij, ki mladim določa pomembnost in

položaj v skupini. V takih okoliščinah prihaja do ekscesivne oblike opijanja, ki se npr. na domači zabavi večkrat sprevrže v razuzdanost in nasilje. Pri nekaterih mladostnikih pa se pojavlja akutno opijanje z alkoholom kot način reševanja adolescenčnih stisk in težav. Ob tem radi posegajo po raznih lekarniških izdelkih, ki v kombinaciji z alkoholom dajejo podvojene omamne učinke. Zloraba alkohola pa sčasoma pripelje v odvisnost oziroma alkoholizem, ki je naše veliko družbeno zlo.

Na pohodu so tudi droge — skoraj izključna domena mladine. Prihaja do zlorabe različnih poživil in pomirjeval, ki se jih v lekarnah dobi na recept. Ilegalno se razpečavajo najrazličnejše droge, med katerimi se pojavljajo že najnevarnejše. Ko nas pretrese smrt mladega uživalca mamil, nas za kratek čas opomni, da ne gre le za »spogledovanje« z drogami in da je razširjenost zlorabe drog morda nekoliko večja, kot pa jo kažejo statistični podatki.

Najbolj tragična oblika odklonskega vedenja so samomorilni poskusj in samomori. Glede na njihovo pogostnost med našo mladino sklepamo, da je veliko mladih v stiskah, iz katerih ne vidijo izhoda.

Mladostniški nemir kaže nove razsežnosti. Nastajajo nove oblike potepuštva, brezdelja, klošarstva med mladino. Nekateri oblike so posledica brezposelnosti. Druge oblike so plod posebnih socialnih gibanj med mladimi po svetu in so zavite v plašč nekakšnih psevdofilozofskih pogledov na svet. Nekateri oblike nemira dobivajo značaj politične akcije, kot npr. napisovanje znakov, gesel in parol.

Takšen je posplošen prikaz nekaterih najbolj značilnih oblik odklonskega vedenja med mladino. V okviru te problematike pa bi morali odgovoriti tudi na vprašanja, kakšen je obseg tega pojava v naši občini.

Center za socialno delo obravnava predvsem disocialne motnje vedenja oziroma mladoletne prestopnike in storilce prekrškov, v manjši meri pa tudi otroke in mladostnike z drugimi vedenjskimi motnjami, kot npr. begavce, kazensko neodgovorne otroke pod 14 letom, ki so storili dejanje z znaki kaznivih dejanj, vzgojno težje vodljive otroke in mladostnike z različnimi psihosocialnimi motnjami.

V letu 1983 smo obravnavali skupaj 622 vedenjsko motenih otrok in mladostnikov, od teh prvič ali ponovno prijavljenih 259.

Tabela 1

Vrsta in število vedenjsko motenih otrok in mladostnikov v obravnavi in po prijavi v letu 1983

Vrsta uporabnikov	V obravnavi		Po prijavi	
	štev.	%	štev.	%
Mladoletni prestopniki	311	50	124	48
Mlad. storilci prekrškov	191	31	72	28
Drugi vedenjsko moteni	120	19	63	24
Skupaj	622	100	259	100

Izraženo v procentih imamo med obravnavano populacijo vedenjsko motenih otrok in mladostnikov leta 1983: 50% mladostnih prestopnikov, 31% mladoletnih storilcev prekrškov in 19% otrok ter mladostnikov z drugimi oblikami odklonskega vedenja.

Dolgoletno opazovanje števila obravnavanih vedenjsko motenih otrok in mladostnikov prikazuje naslednja tabela.

Tabela 2

Število obravnavanih vedenjsko motenih otrok in mladostnikov od leta 1978 do 1983

Leto	1978	1979	1980	1981	1982	1983
Število	521	662	770	791	645	622
Indeks	100	127	148	152	124	119

Število vedenjsko motenih otrok in mladostnikov po prijavi od leta 1978 do 1983

Leto	1978	1979	1980	1981	1982	1983
Število	233	365	442	360	265	259
Indeks	100	157	190	155	114	111

Tabela 3

Vrsta in število vedenjsko motenih otrok in mladostnikov po prijavi od leta 1978 do 1983

Vrsta uporabnikov	1978	1979	1980	1981	1982	1983
Mlad. prestopniki	87	89	144	147	115	130
Mlad. storilci prekr.	122	213	215	149	70	72
Drugi vedenj. moteni	34	63	83	64	80	63
Skupaj	243	365	442	360	265	259

Prestopništvo med mladino se pojavlja v valovih. V križulji gibanja prestopništva so bili opazni trije taki vrhovi, in sicer leta 1966, 1973 in 1981. V letu 1982 je značilen upad prestopništva, ki je leta 1983 spet nekoliko poraslo.

Razdobje zadnjih dveh let kaže upad števila mladoletnih storilcev prekrškov. Manj prijav je zato, ker sodnik za prekrške ne zahteva več za vsakega mladostnika poročila socialne službe. Gre torej za spremembe obravnave in prijavljanja.

Drugi vedenjsko motenih otrok in mladostnikov imamo v obravnavi manj kot prestopnikov in prekrškarjev, ker se s temi in drugimi vrstami motenj ukvarjajo bodisi: šolske svetovalne družbe, Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše ter oddelek za mladostnike Centra za mentalno zdravje.

Glede na podatek, da je leta 1983 živelo v naši občini ca. 14.000 otrok in mladostnikov od 7. do 18. leta starosti, smo vključili v našo obravnavo ca. 4,4% imenovane populacije. Ocenjujemo pa, da je stopnja socialne patologije med mladino večja, če upoštevamo še vedenjsko motene otroke in mladostnike, ki jih obravnavajo drugi ter »temno polje« neprijavljenih vedenjsko motenih otrok in mladostnikov.

Pri oceni socialne patologije med mladino želimo opozoriti, da je kaznivo dejanje, pobeg od doma ali kako drugo odklonsko vedenje lahko zgolj situacijsko pogojeno, bolj ali manj slučajna avantura, ki ji je botrovala mladoletna nepremišljenost ali objestnost; lahko pa je tudi reakcija mladostnika v adolescenčni stiski ali eden od znakov motenj v razvoju osebnosti. Najštevilnejšo skupino mladostnikov, ki jih obravnava Center za socialno delo, sestavljajo mladostniki iz vrst navedenih podskupin. Motnje vedenja spremljajo tudi nevrotične mladostnike, ki v stanju čustvene krize včasih izvrše prav nesmiselna in huda kazniva dejanja. Pri nekaterih mladostnikih je odklonsko vedenje pogojeno s subkulturo okolja, pri drugih je povezano s šibkimi intelektualnimi sposobnostmi. Število obravnavanih vedenjsko motenih mladostnikov iz omenjenih treh podskupin pa je manjše. Razvrstitev mladostnikov z odklonskim vedenjem ni opravičljiva le zaradi izrazito različne etnologije in psihodinamike takega vedenja, temveč je koristna tudi pri načrtovanju obravnave in izvrševanju socialnopedagoških ukrepov ter oblik varstva.

Disocialne motnje vedenja so razširjene predvsem med moško mladino, saj je od vseh obravnavanih le okrog 10% deklet. Pojavljajo se zlasti po 15. letu starosti in so najpogostejše v adolescenčnem obdobju med 16. in 18. letom ter zgodaj spremljajo mladostnike tudi v njihovi zgodnji polnoletnosti. Po poklicu je največ dijakov srednjih šol s skrajšanim dvoletnim programom.

V prihodnjem obdobju pričakujemo zaradi porasta splošne problematike tudi več mladostniškega nemira, prestopništva in drugih oblik odklonskega vedenja.

III. DOSEDANJE OBLIKE DELA

Na referatu za MVO delajo 4 delavci. Dva delavca opravljata diagnostično in svetovalno delo v pripravljalnem postopku za mladoletne storilce prekrškov in kaznivih dejanj, medtem ko pedagog opravlja pedagoško svetovalno delo pri izvrševanju vzgojnih ukrepov, ki jih izreka sodnik za mladoletnike in sodnik za prekrške. Psiholog pa opravlja psihološko svetovalno delo tako v diagnostičnem kakor terapevtskem postopku z ostalimi otroki in mladostniki z motnjami vedenja in osebnosti.

Poleg zgoraj naštetih delavcev pa so pri našem delu sodelovali še nepoklicni prostovoljci, delavci iz vrst študentov prostovoljcev, in sicer:

- informativna svetovalna dejavnost v madinskem centru Zg. Šiška,
- skupinsko delo s starši in učenci 8. razredov,

c) akcijski eksperiment Dravlje,
 d) izvrševanje vzgojnega ukrepa strožjega nadzorstva in oddaje v disciplinski center, ki ga naš center v sodelovanju z ostalimi centri opravlja za vse ljubljanske občine.

a) Informativna svetovalna dejavnost

Informativna svetovalna dejavnost se opravlja od leta 1981 v sodelovanju s kriminološkim inštitutom v prostorih MC Zgornja Šiška. Dejavnost je namenjena mladini, ki se želi preko telefona ali osebno informirati oziroma posvetovati o problemih, ki jih interesirajo, kakor tudi o osebnih težavah in stiskah, na katere so naleteli. Pogovor je anonimni, izvajajo pa ga strokovni sodelavci in prostovoljci. Pri tem je povprečno sodelovalo 10 prostovoljcev. Kljub slabi informiranosti med mladimi ima dovolj interesentov, ki so potrebni različnih oblik svetovanja. Pri izvajanju tega programa je nujno sodelovanje vsaj enega poklicnega delavca, ki skupino prostovoljcev vodi in usmerja.

b) Skupinsko delo s starši in učenci 8. razredov

Zavedajoč se pomembnosti odraščajočega obdobja pri mladostnikih so bile v zadnjih letih prav tako v sodelovanju s kriminološkim inštitutom razvijane oblike in metode dela v obliki predavanj oziroma boljše razgovorov učencev 8. razredov. To smo v okviru predmeta DMV organizirali po 2 urah pogovora v manjših skupinah, ki so jih usmerjali strokovni delavci in prostovoljci. Pri tem teme in dogajanja v skupini niso bile ozko vezane na določeno problematiko. Pri tem je bilo pomembno, da otroci poleg že znanih in pridobljenih izkušenj pridobijo še nove o realnih in konkretnih problemih njihovega življenja. Za to dejavnost je potrebno posebno izvajanje skupine prostovoljcev, predvsem pa tudi zainteresiranost šol.

Ker se v obdobju pubertete svojih otrok znajdejo starši v težavnem položaju, so bila v OŠ organizirana predavanja za starše, ki pa se metodološko razlikujejo od običajnega predavanja. Delo namreč poteka v manjših skupinah in se konkretno nanaša na probleme, ki jih imajo starši z vzgojo otrok v tem obdobju. V uvodu je nakazanih le nekaj teoretičnih izkušenj, zato pa je zaželjena medsebojna diskusija. Sodeč po odzivu staršev in po sodelovanju le-teh na skupinskih sestankih, bi bilo ta način dela še nadalje vzpodbujati.

c) Akcijski eksperiment Dravlje

V poletnih mesecih v času šolskih počitnic ostane veliko otrok in mladine v okolju, kjer živijo in so prepuščeni le-temu. Zato so bile v lanskem letu v juliju in avgustu vsako sredo različne prireditve na igrišču osnovne šole Ivana Mravljeta z namenom v čimvečjem številu pritegniti čimveč otrok in mladine, da si na ta način organizirano koristijo svoj prosti čas. Pri organiziranju teh prireditev so sodelovali mladinci KS Dravlje, OK ZSMS, kriminološki inštitut, Center za socialno delo in vojak. Za takšno delo v KS je potreben vsaj en strokovni delavec za stalno koordiniranje med vsemi dejavniki in skupina prostovoljcev, kakor tudi mobilna sredstva, ki bi se lahko glede na potrebe in interese mladih usmerjala v trenutne potrebe. Ta oblika dela z mladimi se je izkazala kot uspešna in bi jo bilo potrebno nadaljevati.

d) Izvrševanje vzgojnega ukrepa oddaje v disciplinski center za mladoletnike z območja ljubljanskih občin s pomočjo nepoklicnih prostovoljnih delavcev študentov prava

Vzgojni ukrep oddaje v disciplinski center je nezavodski ukrep, ki ga pozna jugoslovanska zakonodaja že od leta 1960. Gre za obliko kratkotrajnega tretmana mladostnika, ki je dolžan preživeti določeno število ur med tednom ali ob prostih sobotah in nedeljah v disciplinskem centru. Glede na potrebe po novih delovnih usmeritvah smo ta vzgojni ukrep v letu 1980 pričeli izvrševati s pomočjo prostovoljnih delavcev — študentov prava. Pobudo za to je dala katedra za kazenskopravne znanosti, sprejeli pa so jo vsi ljubljanski centri za socialno delo in jo podprli tudi pravosodni organi.

Skupina prostovoljnih delavcev šteje 15 članov. Redno tedensko poteka na sestankih skupine njihovo usposabljanje in vodenje ob delu pod vodstvom mentorjev — poklicnih delavcev.

Izvrševanje vzgojnega ukrepa s pomočjo prostovoljnih delavcev uspešno poteka. Spoznali smo, da ima prostovoljno delo mnoge prednosti, ki jih poklicno delo težje uve-

ljavlja. Na enega prostovoljnega delavca pride le en mladostnik. Zaradi generacijske pripadnosti prostovoljni delavci hitreje in lažje vzpostavijo stike z mladostniki in se približajo njihovim življenjskim problemom.

Mladostniki kažejo manj obrambnih zadržanj, ki jih sicer pogojuje institucionalno okvir pri poklicnem delu. Prostovoljni delavci praviloma posvetijo več časa mladostniku in ovire običajnega delovnega časa, kakršne ima poklicni delavec, sploh odpadejo. Stike z mladostnikom prostovoljni delavec večinoma opravlja v življenjskem prostoru obeh in ne v instituciji, kar obema omogoča več spontanosti. Razmerje med prostovoljnim delavcem in mladostnikom postopoma prehaja v prijateljstvo, ki nudi možnost za nadaljevanje neobveznega spremljanja mladostnika in vpliva nanj. Zaradi tega je potrebno še nadalje razvijati prostovoljno delo.

IV. PREGLED OBJEKTOV PO KS, KJER SE LAHKO ZBIRA MLADINA IN KORISTI SVOJ PROSTI ČAS TER RAZVIJA SVOJE AKTIVNOSTI

Možnost koriščenja prostega časa mladih po KS:

Hinko Smrekar:	ŠD Ljubljana, TVD Partizan Šercerjevo, Žel. šola
Šercerjevo:	Prostori KS
Litostroj:	OŠ — ICL
Zg. Šiška	Svoboda — MC Zg. Šiška
Koseze:	ŠD Ilirija
Komand. Staneta I, II, III:	OŠ
Dravlje:	Dom družbenih organizacij
Podutik:	Gasilski dom
Šentvid:	Partizan, Dom Svobode
Vižmarje-Brod:	Stavba ob Savi 1
Edvard Kardelj:	Dom krajanov
Gunclje:	Zadružni dom
Stanežiče-Medno:	Dom krajanov Stanežiče in Medno
Gunclje:	DDO
Bukovica-Šinkov turn:	DDO — gasilska domova
Vodjice:	DKS Zadr. dom Skaručna, gasilski dom
Smlednik:	Kulturni dom — šolski objekti
Pirniče:	DDO — šolski objekt, gasilski dom
Medvode:	TVD Partizan, Godbeni dom
Preska:	Mladinski klub — 2 x tedensko telovadnica
Sora:	Kulturni dom — Gasilski dom
Senica:	Dom družbenih organizacij
Topol:	OŠ

Objekte, kjer se lahko mladina zbira, koristi svoj prosti čas in razvija svoje aktivnosti lahko razvrstimo v več skupin in sicer:

1. Prostori OŠ in drugih šol z zunanjimi igrišči, kjer se lahko odvija kulturna predvsem pa telesna kulturna dejavnost.
2. Objekti ŠD, kjer se odvija telesna kulturna dejavnost.
3. Domovi družbenih organizacij, gasilcev in krajanov, zadružni domovi, kjer se odvija družbeno politična in samoupravna dejavnost KS, aktivnosti društev, kulturna dejavnost, itd.
4. Samostojni objekti ali posamezni prostori samo za dejavnost mladih.

Objekte iz prve skupine predvsem šolska igrišča koristijo mladi v poletnih mesecih za rekreacijske namene. Notranje šolske objekte predvsem telovadnice pa koristijo mladi (tudi izvenšolski) po medsebojnem dogovoru med KS in vodstvom šole. Po posameznih KS se te aktivnosti odvijajo različno, zavisi pač od interesa krajanov nasploh in danimi možnostmi. Glede na gostoto prebivalstva so objekti enakomerno razdeljeni po območju občine.

Objekte iz druge skupine pa imamo nameščene po tako imenovanih »starih središčih« občine. ŠD Ljubljana in TVD Šercerjevo za KS iz območja Spodnje Šiške, ŠD Ilirija za področje Zgornje Šiške, TVD Partizan Šentvid za območje Šentvida in TVD Partizan Medvode za področje Medvod. V teh objektih se v glavnem organizirano odvija tekmovalni šport, kjer pa zaradi selekcije (najboljši ostanejo in gredo naprej) včasih ostane premalo prostora, časa in aktivnosti za rekreacijo v najširšem pomenu besede.

V domove iz tretje skupine pa spadajo domovi izgrajeni v večini primerov s prostovoljnimi delom in udeležbo h krajevni samoprispevku. V zadnjih letih je bilo na območju občine predvsem na podeželju zgrajenih več takomenovanih »Dom gasilcev in krajanov«, ki poleg gasilskih aktivnostim služijo še vsem drugim dejavnostim terena. Če si ogledamo razpored tovrstnih domov po KS občine lahko ugotovimo, da so vsi domovi razen Dom družbenih organizacij Dravlje in Zadrudni dom Gunclje zgrajeni v vaških KS — v nekaterih celo po več. V teh domovih se tudi odvija vsa družbenopolitična, kulturna in ostala interesna dejavnost mladih. Tako se v »domovih gasilcev in občanov« mladi aktivno vključujejo v gasilsko dejavnost, in so iz posameznih društev naše občine že večkrat dosegli najboljše rezultate v okviru republike kakor tudi zveze. Poleg tega v teh domovih mladi sami organizirajo ples in tako poleg Mladinskega centra v Zgornji Šiški, Dravelj in Šentvida tudi na vaškem področju poskrbijo za razvedrilo mladih ob koncu tedna in sicer KS: Vižmarje-Brod, Edvard Kardelj, Gunclje-Male Vižmarje, Stanežiče-Medno (tudi klubski večeri, skratka v dveh domovih neomejene možnosti), Gameljne-Rašica, Pirniče in Vodice. Jasno pa je, da se v teh prostorih odvijajo še nekatere rekreacijske dejavnosti kot je igranje namiznega tenisa, itd.

V četrto skupino pa smo opredelili objekte, ali prostore ki so namenjeni samo mladim in so tudi v njihovem upravljanju. Za območje centra občine imamo Mladinski center Zgornja Šiška v okviru katerega se odvija kulturna dejavnost.

Ti prostori so v upravljanju mladih samih, na račun njihovega delovanja pa smo že slišali pohvale, ter objektivne in subjektivne kritike. Povsem svoj prostor, kjer ni ostalih dejavnosti pa imajo še v Preski in meri ca. 30 m². Pripominjamo, da imajo mladi v nekaterih objektih povsem za svojo dejavnost določene prostore (Brod, E. Kardelj, Gunclje, Gameljne, Šentvid, Dravlje) vendar so ti v sklopu ostalih dejavnosti.

Če si po tako opisanem pregledu objektov po KS, kjer se lahko zbira mladina in koristi svoj prosti čas oziroma razvija svoje aktivnosti, lahko ugotovimo da so primestna in vaška območja veliko bolj »pokrita« s temi objekti, kot mestno območje občine, v katerem živi pretežni del mladih in sploh prebivalstva. Ob upoštevanju, da smo si ljudje v strogih urbanih stanovanjskih naseljih medsebojno bolj odtujeni pa je to stanje še toliko bolj zaskrbljujoče.

Naj to poglavje zaključimo z naslednjimi mislimi. Mogoče bo v času, ko bodo delegati obravnavali to gradivo, stanje koriščenja prostorov mladih povsem spremenjeno. To tudi zato ker je med starejšo in mlajšo generacijo glede tega vprašanja obstajal stalen konflikt. Tako so mladi vedno zahtevali prostore, ki so jim bili tudi od starejših dodeljeni, kakor tudi zaradi »neprimerne« vedenja začasno ali stalno odvzeti.

Če si ogledamo prikazano tabelo lahko ugotovimo, da imajo mladi organizirano svojo organizacijo v 16 KS. V šestih pa so v fazi ustanavljanja, Zveza prijateljev mladine v 12 KS, RKS v 25 KS, s tem pa območje treh KS, Komandanta Staneta pokriva 1 organizacija, tri pa so v fazi ustanavljanja. Gasilske domove oziroma domove gasilcev in krajanov ima na svojem območju 16 KS, s tem da nekatera društva pokrivajo več KS, v nekaterih krajevnih skupnostih pa imamo tudi več domov (2—4).

Kulturna društva imamo v 13 KS v eni pa je v ustanavljanju. Telesna kulturna društva imamo v občini še kar organizirana, v tabeli pa imamo označene KS, kjer je organizirano vsaj eno društvo, čeprav jih je tam, kjer imamo večje telesnokulturne objekte (TVD) teh veliko. Pri tem pa je potrebno poudariti, da imajo velik pomen pri koriščenju prostega časa mladih društva v tistih KS, kjer nimajo nekih posebnih objektov, so pa organizirana predvsem interesnim namenom.

V nadaljnjem prikazani zvezi in društvu ima še posebno vlogo za mlade taborniška zveza, ki vključuje precejšnje število tudi najmlajših in jih tako interesno povezuje skozi

Pregled organizacij in društev, kjer se lahko vključujejo mladi, po KS občine Ljubljana-Šiška

Krajevna skupnost	ZSMS	ZPM	RK	PGD	Kult. društ.	Tel. kult. društ.	Plan. društ.	Zveza tabor.	Turist. društ.
Milan Majcen		×	×						×
Hinko Smrekar		×	×	×	×	2 ×		×	
Ljubo Šercer		×	×			×		×	
Litostroj		×	×			DO	DO	ICL	
Na jami	×		×						
Dr. Petra Držaja			×						
Zg. Šiška	×	×	×	×	×	ustan.			
Komandant Stane I	ustan.								
Komandant Stane II	×		×			×		×	
Komandant Stane III	×		×			×		×	
Koseze			×			×	×		
Podutik	×		×	×		×			
B. Babnik			×			ustan.			
Dravlje	×	×	×	×		×			
Doi. odreda	ustan.			×		ustan.			
Šentvid	×		×	×	×	×	×	×	
Gunclje	×		×	×	×	×			
Stanežiče M.	2 ×		×	2 ×	×	×			
Vižmarje-Brod	×	×	×	×	×	×			
Edvard Kardelj	×	×	×	×	×	×			
Gameljne R.	×		×	×	×	×	×		
Vodice	3 ×							×	
Bukovica Š. T.		×	ustan.	2 ×		×			
Smlednik	×	×	×	×	×	×			
Pirniče			×	2 ×	×	×			
Medvode	ustan.	×	ustan.		×	×	×		
Preska	×		×	×			×	OŠ	
Vaše-Gorič.	×						×		
Sora				×	×	×	×		
Senica	×						×		
Trnovec-Topol	×					×			

osemletko in v naprej. V tabeli pa so označene tiste KS, kjer ima OZT svoje »centre po občini«.

Če si v tabeli ogledamo gostoto vrste organizacij in društev po KS lahko zopet ugotovimo, da so te bolj organizirane na podeželju oziroma primestnih in vaških KS. Pri analizi tega pa moramo upoštevati da so nekatere dejavnosti, kot je kultura, organizirane v okviru mesta in jih tudi tam koristijo.

Namen prikaza možnosti koriščenja objektov in organizacij in društev po KS je bil predvsem v tem, da vidimo kakšne možnosti imajo mladi za organizirano koriščenje prostega časa in kako imamo v okviru občine organizirane tiste organizacije in društva, ki vključujejo mlade. Zavedamo se, da ta prikaz ni popoln, ker nam ne pove, koliko pa je v posamezne aktivnosti tudi vključenih mladih, ker to tudi ni bil namen.

Zato naj pregled možnosti koriščenja objekta in organiziranje društev po KS služi vsem, ki se ukvarjamo s problematiko mladih kot v razmislek ali smo na tem področju storili dovolj in kje je naše mesto.

Direktor:
Janez Kralj, I. r.

Komite za družbene dejavnosti je obravnaval poročilo o problematiki motenj vedenja med mladino v občini Ljubljana-Šiška na 17. seji, dne 11. 5. 1984 in poročilo sprejel z naslednjimi stališči, mnenji in predlogi:

1. Komite ugotavlja, da poročilo ustrezno in strokovno povzema celotni obseg problematike motenj vedenja med mladino s poudarkom na osrednjih vzrokih, ki pogojujejo mladoletno prestopništvo na območju občine Ljubljana-Šiška.

2. Odklonsko vedenje mladih, oziroma mladoletno prestopništvo nasploh je potrebno obravnavati kot družbeni pojav, ki ga morajo razreševati vsi odgovorni dejavniki, pri čemer je center za socialno delo (poleg svetovalnega centra in drugih strokovnih institucij) le eden izmed njih kot temeljni izvajalec socialnega skrbstva v občini.

Zaradi tega bi bilo potrebno po mnenju komiteja izdelati akcijski program za usklajeno delovanje pri izvajanju preventivnih aktivnosti v vseh okoljih, kjer so prisotni pogoji za razvijanje negativnih pojavov med otroki in mladino, kar še zlasti velja za mestne predele občine, ki zaradi svoje specifičnosti (gostota prebivalstva, množica negativnih vplivov idr.) mnogo bolj kot na podeželju, pogojujejo vzroke za mladoletno prestopništvo vseh vrst.

3. Glede na to, da mladoletno prestopništvo pogojujejo različni vzroki že v predšolski dobi, ki se kasneje v dobi pubertete in adolescence lahko odrazijo v različnih oblikah motenj vedenja mladine, je po mnenju komiteja potrebno vzpostaviti kontinuiteto preventivnega delovanja v odnosu — predšolski otrok, učenec — srednješolec in v ta prizadevanja še bolj intenzivno vključevati vse temeljne nosilce izvajanja posameznih nalog in sicer:

Družina, kot temeljna celica družbe.

VVO — V okviru izvajanja vzgoje in varstva predšolskih otrok bo potrebno usmerjati več naporov:

— v zgodnje ugotavljanje razmer otrok v družinah, ki negativno vplivajo na nadaljnji razvoj otrokove osebnosti,

— več pozornosti bo potrebno posvečati prosvetljevanju staršev (predavanja in druge oblike dela), v cilju strokovnega obravnavanja in razreševanja posameznih vprašanih vzgojne vsebine.

OS — v osnovnih šolah je potrebno intenzivirati delo strokovnih služb (socialni delavec, pedagog, psiholog) in zagotoviti pogoje za nadaljevanje prosvetljevanja staršev,

— še več pozornosti bo potrebno nameniti povezovanju osnovne šole s srednjimi šolami usmerjenega izobraževanja v cilju pravočasnega in ustreznega vključevanja absolventov osnovnih šol v nadaljnje šolanje, s poudarkom na humaniziranju učno-vzgojnega procesa nasploh.

4. Posebno pozornost bo potrebno nameniti sodelovanju osnovnih šol s svetom za preventivno vzgojo in varstvo v prometu, da bi tako preprečevali in zmanjševali kršitve zakona o temeljni varnosti cestnega prometa, ki ga center za socialno delo v svojem poročilu še posebej izpostavlja. Komite meni, da lahko prav ta del vzgoje bistveno pripomore k oblikovanju vsestransko razvite osebnosti doraščajočega otroka in mladine z vidika kultiviranja medčloveških odnosov in zagotavljanja varnosti v prometu.

5. Glede na to, da predstavljata alkohol in narkomanija enega izmed temeljnih vzrokov, ki poleg drugih neposredno vplivata na razvoj mladoletnega prestopništva, bi bilo potrebno po mnenju komiteja zagotoviti pogoje za izvajanje trajnih oblik preventivnega dela v osnovnih in srednjih šolah (predavanja idr.), ob hkratnem in doslednem izvajanju prepovedi točenja alkoholnih pijač mladoletnim osebam glede na to, da se že sprejeti odlok ne izvaja dosledno, oziroma se sploh ne izvaja.

6. Pri razreševanju celotne problematike mladoletnega prestopništva bo potrebno nameniti poseben poudarek nadaljnemu povezovanju socialnih komisij v KS in OZD s centrom za socialno delo — v cilju sprotnega evidentiranja vedenjsko motenih otrok in njihovega nadaljnega obravnavanja.

7. Glede pregleda organizacij in društev, v katera se lahko vključujejo mladi po KS, ki je naveden v poročilu na strani 15 meni komite, da je potrebno navedeni pregled (vključno s pregledom koriščenja prostega časa mladih po KS, stran 11) ustrezno dopolniti tako, da bi se evidentirale vse prostorske zmogljivosti v obstoječih objektih družbenega standarda — vključno s šolskimi telovadnicami in več namenskimi prostori, ki bi jih bilo možno nameniti vključevanju mladih.

8. Prosto časovne dejavnost (izraba prostega časa), bi morali programsko opredeliti z vidika pridobivanja fizične, intelektualne, estetske, moralne in politične ter socialne zrelosti oziroma dozorevanja otroka in mladostnika v cilju vsebinskega dopolnjevanja rednih vzgojnih izobraževalnih programov osnovnih in srednjih šol. Navedene dejavnosti bi bilo potrebno izvajati sistematično pod vodstvom mentorjev — prostovoljnih profesionalnih strokovnih delavcev ob sodelovanju mladih glede vsebinske priprave programov, ki naj bi se vključevali v izvajanje prostega časa.

Komite pozitivno ocenjuje akcijski eksperiment, ki ga je organiziral center za socialno delo v sodelovanju z OK ZSMS in drugimi dejavniki v šolskih počitnicah v letu 1983 v KS Dravljje. Pozitivne izkušnje navedenega eksperimenta, ki predstavlja le enega izmed elementov prosto časovnih dejavnosti, bi bilo potrebno razvijati v vseh okoljih kot **prostovoljno obliko dela** v cilju čim bolj smotrne izrabe počitniškega dela prostega časa mladih.

Analiza o možnosti uporabe prostorskih zmogljivosti v obstoječih objektih družbenega standarda naj bi bila posredovana vsem KS, ki bi na podlagi analize lahko pripravile vsebinske programe za vključevanje mladih v množične — kulturne in telesno kulturne ter druge dejavnosti.

Nosilec za izdelavo predloga operativnega akcijskega programa za izvajanje vseh preventivnih dejavnosti in izrabo prostega časa, naj bi bil center za socialno delo. Komite predlaga, da se akcijski program s posameznimi zadolžitvam pripravijo do oktobra 1984 s finančnim ovrednotenjem in s porazdelitvijo obveznosti do sofinanciranja navedenega programa s strani posameznih SIS.

9. Komite meni, da bi bilo potrebno s strani občinske skupnosti socialnega skrbstva še posebej proučiti vse možnosti, da se centru za socialno delo zagotovijo potrebna finančna sredstva za nemoteno in dosledno izvajanje programa preventivnih dejavnosti, ki predstavljajo najcenejšo obliko socialno skrbstvenih aktivnosti nasploh in osnovo ter pogoj za zmanjševanje in omejevanje negativnega družbenega pojava, ki ga predstavlja mladoletno prestopništvo.

Komite za družbene dejavnosti

Izvršni svet skupščine občine Ljubljana-Šiška je na svoji 117. seji dne 28. 5. 1984 obravnaval poročilo o problematiki motenj vedenja med mladino v občini Ljubljana-Šiška in sprejel naslednje

SKLEPE:

1. Izvršni svet sprejema poročilo s stališči komiteja za družbene dejavnosti in ugotavlja, da je poročilo dobro, vendar ne daje konkretnih usmeritev in predlogov za nadaljnje delo.

2. IS ugotavlja, da terja poročilo konkretne aktivnosti DPO, tako na nivoju občine kot tudi v KS.

3. IS ugotavlja, da niso zagotovljeni pogoji za množično udejstvovanje mladih v kulturi, telesni kulturi in drugih množičnih dejavnostih predvsem glede mentorstva.

4. Problematika motenja vedenja med mladino je tudi posledica izvajanja vzgoje funkcije v celotnem vzgojno izobraževalnem procesu.

Izvršni svet

Seja zborov 19. julija 1984		Rok oddaje gradiva 15. junij 1984	
Naloga	Pripravi	Predlagatelj	Pristojnost
1. Analiza razvojnih možnosti občine Ljubljana-Šiška v obdobju 1986—1990	Komite za družbeno plan. in gospodar.	IS	ZZD, ZKS, DPZ
2. Smernice za pripravo družbenega plana občine Ljubljana-Šiška za obdobje 1986—1990	Komite za družbeno plan. in gospodar.	IS	ZZD, ZKS, DPZ
3. Poročilo o sprejemanju in izvajanju sanacijskih programov v OZD gospodarstva ob izgubah po zaključnem računu 1983	Komite za družbeno plan. in gospodar.	IS	ZZD
4. Osnutek o sprejetju dopolnitev zazidalnega načrta za območje MeS 8/1 Svetje	Komite za urejanje prostora	IS	ZZD, ZKS
5. Osnutek odloka o sprejetju zazidalnega načrta za območje ŠO 13 Dravlje	Komite za urejanje prostora	IS	ZZD, ZKS
6. Osnutek odloka o sprejetju zazidalnega načrta za območje ŠS 12 Podutik (II. faza I. etapa)	Komite za urejanje prostora	IS	ZZD, ZKS
7. Osnutek odloka o sprejetju noveliranega zazidalnega načrta za območje ŠS 9 — Koseze	Komite za urejanje prostora	IS	ZZD, ZKS
8. Osnutek odloka o sprejetju zazidalnega načrta za območje ŠS 201/4 — Tacen	Komite za urejanje prostora	IS	ZZD, ZKS
9. Predlog odloka o spremembi in dopolnitvi odloka o davkih občanov	Uprava za družbene prihodke	IS	ZZD, ZKS
10. Poročilo o uresničevanju družbenega plana mesta Ljubljane za obdobje 1981—1984 z oceno do konca tega srednjeročnega obdobja		SML	ZZD, ZKS, DPZ
11. Analiza o uresničevanju družbenega plana mesta Ljubljane za obdobje 1981—1984 z oceno do konca tega srednjeročnega obdobja		SML	ZZD, ZKS, DPZ
12. Analiza razvojnih možnosti mesta Ljubljane za obdobje 1986—1990		SML	ZZD, ZKS, DPZ
13. Osnutek smernic za pripravo družbenega plana mesta Ljubljane za obdobje 1986—1990		SML	ZZD, ZKS, DPZ
14. Predlog sprememb družbenega plana mesta Ljubljane za obdobje 1981—1985		SML	ZZD, ZKS, DPZ
15. Osnutek odloka o določitvi stopnje prispevka za izvajanje sistema obrambe pred točo v osrednji Sloveniji	Komite za družbeno plan. in gospodar.	IS	ZZD, ZKS

Seja zborov 27. septembra 1984		Rok oddaje gradiva 24. avgusta 1984	
1. Poročilo o uresničevanju sklepov skupščine občine Ljubljana-Šiška s področja drobnega gospodarstva	Komite za družbeno plan. in gospodar.	IS	ZZD, ZKS, DPZ
2. Predlog odloka o sprejetju dopolnitev zazidalnega načrta za območje MeS 8/1 — Svetje	Komite za urejanje prostora	IS	ZZD, ZKS
3. Predlog odloka o sprejetju zazidalnega načrta za območje ŠO 13 — Dravlje	Komite za urejanje prostora	IS	ZZD, ZKS
4. Predlog odloka o sprejetju zazidalnega načrta za območje ŠS 12 — Podutik (II. faza, I. etapa)	Komite za urejanje prostora	IS	ZZD, ZKS
5. Predlog odloka o sprejetju noveliranega zazidalnega načrta za območje ŠS 9 — Koseze	Komite za urejanje prostora	IS	ZZD, ZKS
6. Predlog odloka o sprejetju zazidalnega načrta za območje ŠS 201/4 — Tacen	Komite za urejanje prostora	IS	ZZD, ZKS
7. Osnutek odloka o sprejetju sprememb in dopolnitev zazidalnega načrta za območje ŠS 7/1 — Dravlje	Komite za urejanje prostora	IS	ZZD, ZKS
8. Osnutek odloka o sprejetju zazidalnega načrta za območje zazidalnega otoka ŠP 6 — Agrostroj	Komite za urejanje prostora	IS	ZZD, ZKS
9. Osnutek odloka o razglasitvi krajinskega parka Šmarna gora za naravno znamenitost	Komite za urejanje prostora	IS	ZZD, ZKS
10. Osnutek odloka o razglasitvi etnoloških spomenikov na območju občine Ljubljana-Šiška	Komite za urejanje prostora	IS	ZZD, ZKS
11. Osnutek odloka o razglasitvi varstvenih pasov lokalnih vodnih virov na območju občine	SML	SML	ZZD, ZKS
12. Osnutek odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o proračunu občine Ljubljana-Šiška za leto 1984	Sekretariat za fin. in proračun	IS	ZZD, ZKS, DPZ
13. Osnutek dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o oblikovanju sredstev splošne porabe v občinah in mestu Ljubljana	Sekretariat za fin. in proračun	IS	ZZD, ZKS, DPZ

Zbori občinske skupščine Ljubljana-Šiška bodo v skladu s svojimi pristojnostmi obravnavali eventualna dodatna gradiva iz programa dela SML, programa skupščine SRS in skupščine SFRJ.

Skupina za pripravo programa dela

Izhaja od leta 1964 namesto Občinskih razgledov, ki jih je leta 1961 začel izdajati občinski odbor SZDL Ljubljana-Šiška. Naslov: »Javna tribuna«, Ljubljana, Trg prekomorskih brigad 1, soba 405 — Gradivo pripravila za tisk: Skupna strokovna služba občine Ljubljana-Šiška — Tisk: Tiskarna Slovenija, Ljubljana — Po mnenju sekretariata za informacije izvršnega sveta SRS št. 421/1/72 z dne 7. II. 1974 je Javna tribuna oproščena prometnega davka.